

[Orla Møller.]

tigt, for der vil altid være mulighed for at have en anden opfattelse af, hvordan prioriteringen skulle have fundet sted. Der er i hvert fald på dette område stadig nogle ting, som danner baggrund for kritik.

Når det er sagt, skal jeg gerne lige ud og så direkte og så stærkt som gør sig, at der er et kolossalt fremskridt i, at denne meget store bevilling nu gives, så man kan komme i gang med at forbedre undervisningsfaciliteterne på dette område. Det skal selvfølgelig ikke skjules af nogle få kritiske kommentarer.

Johan Philipsen: Jeg kunne for så vidt godt undlade at svare, og jeg bestrider ikke hr. Orla Møllers ret til at betegne min tale med ord, som ud fra hans sindelag forekommer rigtige. Men med hensyn til brug af folketingets talerstol agter jeg at henholde mig til, hvad formanden vil tillade mig at sige.

Det, der er kernen i denne sag, hr. Orla Møller, er jo, at vi går ind i en periode, hvor man vil udvide antallet af lærere og studenter i et tempo, der efter min vurdering er stærkt nok, hvis vi ellers skal fastholde kvaliteten af undervisningen. Det hele udvalgsarbejde og besigtigelsen på stedet viste alle udvalgsmedlemmer, at denne beslutning sagligt er stærk og rigtig. Hvis vor vurdering er forkert, kan man på et senere tidspunkt, når det måtte være rigtigt, vende tilbage til den oprindelige plan. Men jeg kan ikke med min bedste vilje se, at der i denne sag er blot antydning af mulighed for kritik af den så forfulgte undervisningsminister.

Formanden: Jeg har lyst til at sige, at efter forretningsordenen er personlig tiltale ikke tilladt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets tekst og dets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om lægevidenskabelig studenterundervisning på hospitaler under Københavns hospitalsvæsen og Københavns amts sygehusvæsen.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 59) findes i tidenden sp. 2283, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 807).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Orla Møller: Indtil i aftes kl. 18 mente jeg, at vi i udvalget havde fået bygget en forholdsvis rimelig og godt sejlede ark, som vi kunne søsætte i dag. Jeg syntes, at der med det forslag, vi har arbejdet med, er skabt gode muligheder for, at man kan løse problemet omkring lægeskolerne, ikke bare for Københavns vedkommende, men med den ændring af lovforslagets titel, der er foreslået, for hele landet. Selvfølgelig er der problemer tilbage. Der er bl. a. det problem tilbage, om tre lægeskoler i København er tilstrækkeligt. Der er også det problem tilbage, om vi ikke, når det drejer sig om forholdene uden for Københavnsområdet, trænger til en undersøgelse af, hvordan disse forhold nærmere skal klares.

Men det, der blev bomben under arken — eller måske forsageren eller fuseren — var en henvendelse, som udvalget fik i aftes fra Den alm. danske Lægeforening. Der siges i denne henvendelse nogle temmelig stærke ting, som det bliver nødvendigt at tage op i et møde her efter anden behandling. Man påstår i henvendelsen, at der i de udregninger, som ministeriet har foretaget, simpelt hen ikke tages relevante hensyn til den arbejdsbyrde, som lægerne på hospitalerne i øvrigt har, og at det vil komme til at betyde, at den bevillingsmæssige og arbejdsmæssige baggrund for forslaget bliver en fundstændig anden. Det må vi naturligvis have kigget noget nærmere på.

[Orla Møller.]

Yderligere påstås det, at det antal lærerkræfter, som forslaget opererer med, er helt utilstrækkeligt til at gennemføre den anslåede undervisning.

Dernæst er der et punkt, som jeg egentlig ikke forstår hensigten med, men som kan betyde adskilligt. Man fastslår, at den formaliserede studenterundervisning, der skal gives rundt omkring på hospitalerne, kun kan ske efter stillingsopslag og nøje prøvelse af kvalifikationerne, og at en sådan formaliseret studenterundervisning ikke kan ske uden honorering.

Når man dertil føjer, at Den alm. danske Lægeforening erklærer ikke at kunne medvirke til lovforslagets gennemførelse, er der vel sådan lidt klang af nogle stormklokker bagved, der i hvert fald for mig at se kan gøre det rimeligt, om vi får tid til at kigge nærmere på det i udvalget og får ministerens og ministeriets tanker om, hvad der egentlig ligger i dette.

Jeg mener, at det forslag, vi har arbejdet med, hidtil har haft en meget stærk saglig opbakning. Hvis henvendelsen skulle vise sig at ændre perspektiverne totalt, må vi naturligvis tage en anden stilling til forslaget. Det regner jeg dog ikke med. Vi er i mit parti stadig væk af den opfattelse, at det er rimeligt at få forslaget gennemført hurtigst muligt; men det må være naturligt, at vi får lejlighed til at gennemdrøfte disse påstande fra Den alm. danske Lægeforening noget nærmere i et udvalgsmøde efter denne behandling.

Enggaard: På venstres vegne kan jeg give tilslutning til de to ændringsforslag, som er indeholdt i betænkningen fra folketingsudvalget. Som det fremgik af min ordførertale ved første behandling, har det været venstres tanke, at denne lov skulle omfatte hele landet og ikke alene København, og det ændringsforslag, som er stillet i overensstemmelse med disse tanker, er vi derfor naturligvis tilhængere af.

Jeg skal ligesom hr. Orla Møller give ud-

tryk for, at jeg ønsker udvalgsbehandling mellem anden og tredje behandling, og årsagen er den samme som den, hr. Orla Møller var inde på, nemlig den henvendelse, vi her i den 12. time har modtaget fra hovedbestyrelsen for Den alm. danske Lægeforening, og hvori et væsentligt område er, at man drager det økonomiske grundlag for lovforslaget stærkt i tvivl og i virkeligheden sætter en lang række spørgsmålstejn ved den betænkning, som har dannet udgangspunkt for lovforslaget. Jeg mener ikke, det er rigtigt, at vi her i folketinget gennemfører en sådan lovgivning, uden at vi har vurderet disse ting nærmere, også fordi det ellers efterfølgende ville kunne siges, at vi kendte disse indvendinger, da vi vedtog loven. Jeg mener, vi skal gøre rent bord med disse ting.

Kjær Rasmussen: Nu er det jo efter forretningsordenen sådan herinde, at man formener VS adgang til udvalgene i almindelighed, og derfor bliver jeg nok nødt til at bruge lidt mere tid, end de to øvrige ordførere har brugt.

Det lovforslag, som foreligger her, er tilsyneladende udtryk for den værste gang lovjaskeri, vi har set i folketinget. Lovforslagets formål er at råde bod på de helt umulige forhold for den lægevidenskabelige studenterundervisning. Denne skal midlertidigt, indtil hospitalerne i Hvidovre og Herlev kan overtage funktionerne — og guderne må vide hvornår, for der er ingen tidsfrister sat, og det foreløbige tempo med projekteringen tyder ikke på noget godt — klare ved, at hospitalsvæsenet i København og Københavns amt ligestilles og sideordnes med rigshospitalet, hvad angår den kliniske undervisning i medicin. Alle instanser, som har været involveret, har været enige om, at der måtte være tale om en sådan ligestilling og sideordning med rigshospitalet, som fremgår af lovforslagets § 1, stk. 1. Men de bemærkninger, som ledsager lovforslaget, og som ikke er blevet imødegået på noget punkt ved den forjaskede udvalgsbehandling, umuliggør, at lovens angivelige formål

[Kjær Rasmussen.]

kan opfyldes. Ja, værre end det: hvis loven skal administreres i overensstemmelse med bemærkningerne og de økonomiske overslag, der er foretaget, vil det blive slet og ret umuligt at give de lægestuderende en kvalificeret undervisning. Det vil end ikke blive muligt at opfylde minimumskravene i studieordningen, og resultatet vil være, at det store flertal af de fremtidigt uddannede læger her i landet vil få en betydelig ringere uddannelse, end de hidtil har fået, mens man jo nok skulle synes, at det ikke netop var tiden at forringe uddannelserne.

De økonomiske overslag, som ligger til grund for bemærkningerne til lovforslaget, er baseret på en så udtalt underbemanding af de påtænkte undervisningsafdelinger, at en forsvarlig undervisning er en illusion. Som eksempel kan nævnes faget kirurgi, som på rigshospitalet varetages af 5 professorer plus 12 lektorer, mens tanken er, at dette fag på de midlertidige undervisningsenheder i Københavns kommune og Københavns amt, hvor det vil blive fordelt på 4 hospitaler, på hvert af disse skal varetages af 1 professor og 1 lektor. Dette blot som et eksempel på, hvordan det forholder sig med viljen til at opfylde den målsætning, som alle er enige om er både ønskelig og nødvendig, nemlig at de nye undervisningsenheder skal ligestilles og sideordnes med rigshospitalet.

De økonomiske overvejelser er også interessante ved den måde, hvorpå de indkalkulerer forskningen. Det er almindeligt accepteret, at en kvalificeret højere uddannelse ikke kan opnås, uden at de implicerede lærere har haft lejlighed til at deltage i fagets forskning. I de forhandlinger, der pågår om universitetsstillingerne indhold, er det de undervisningsministerielle repræsentanters standpunkt, at halvdelen af de universitetsansatte læreres tid skal afsættes til forskning. Men i de beregninger, der ligger til grund for det her foreliggende lovforslag med bemærkninger, har man ikke indregnet tid til denne forskning.

Dertil kommer, at man i bemærkningerne til forslaget fører folketinget bag lyset, når man forudsætter, at det store flertal af lærere ved de nye undervisningsafdelinger skal undervise uden at få særskilt honorar herfor. I Helga Pedersen-udvalgets betænk-

ning, som ligger til grund for lovforslaget, står udtrykkeligt, at honorarspørgsmålet næppe kan løses uden medvirken fra de implicerede organisationer. Men ikke desto mindre bygger forslaget, som det her foreligger, på, at størstedelen af undervisningen skal gives uden særskilt vederlag, og dette forudsætter man uden at have haft nogen som helst forhandling med Lægeforeningen, som repræsenterer de folk, man tænker sig skal forestå undervisningen. Hvad man her har tænkt sig, ved jeg ikke, og det er sådan set ligegyldigt, for der er to parter i denne sag, og vi ved, at Lægeforeningens standpunkt er, at de gældende overenskomster ikke giver hjemmel til at pålægge lægerne uhonoreret undervisning af studenter.

Den alm. danske Lægeforening har i et brev af 6. ds. over for ministeren, udvalgets medlemmer og ordførerne redegjort for sine synspunkter. Det er bemærkelsesværdigt, at disse synspunkter helt falder sammen med den kritik, der fra studenterside er rejst af dette lovforslag.

Lægeforeningens henvendelse er en meget udførlig og veldokumenteret gennemgang af lovforslagets præmisser med usædvanlig skarpe konklusioner. Jeg kunne godt have lyst til et par citater. F. eks.:

„Undervisningen vil blive kvantitativt og kvalitativt insufficient.“

Et andet citat:

„Det vil ikke være muligt at gennemføre den kliniske undervisning ved de to nye undervisningsenheder ved hjælp af de foranstaltninger, som er angivet i bemærkningerne.“

Og for at ingen skal være i tvivl om alvor, endelig et sidste citat:

„Lægeforeningen kan således ikke medvirke til gennemførelse af den kliniske undervisning efter de i bemærkningerne til lovforslaget angivne retningslinjer.“

Det er rene ord for pengene. Så kan et flertal i tinget for den sags skyld vedtage lovforslaget ved lige så mange behandlinger, det ønsker. Derved opnår tinget kun at demonstrere, om det har magten, eller om de studenter og akademikere, som nægter at tage medansvar for en så drastisk forringelse af den fremtidige lægeuddannelse, også har noget at skulle have sagt.

Jeg sagde i indledningen, at dette lovforslag og den udvalgsbehandling, det foreløbig

[Kjær Rasmussen.]

har fået, tilsyneladende er lovjaskeri af værste slags. Jeg vil gerne uddybe, hvorfor jeg sagde „tilsyneladende“, hvorfor jeg ikke føler mig helt overbevist om, at det kun er jaskeri og inkompetence, der er årsag til skandalen.

Dels har kritikken for flere punkters vedkommende allerede været fremme for flere måneder siden, for visse punkter endda så tidligt som kort efter offentliggørelsen af Helga Pedersen-betænkningen, altså for halvandet år siden. Henvendelsen fra Lægeforeningen giver oplysning om en hel stribe advarsler, der er kommet fra lægelig side i løbet af disse halvandet år, så den drastiske konklusion, at man ikke vil medvirke til en så mangelfuld studenterundervisning med de konsekvenser, den forringede uddannelse vil få for fremtidens patienter, kommer ikke som lyn fra en klar himmel. Man må vel gå ud fra, at udvalget har haft kendskab til de alvorlige indvendinger, der hen ad vejen er rejst mod lovforslaget og forarbejdet til lovforslaget.

En anden grund til, at jeg ikke er sikker på, at det ikke er en bevidst politik, der ligger bag, er, at der synes at være system i galskaben. Den sidste tid har budt på mange muligheder for at tage bestik af regeringen Baunsgaards uddannelses- og forskningspolitik. Billedet tegner sig efterhånden ganske tydeligt. Lad mig blot tage nogle få eksempler: beskæringen af de mest nødvendige udbygningsplaner for såvel undervisningen som forskningen, sådan som det netop behandlede lovforslag om Panum-instituttet er et eksempel på. Forringelsen af de universitetsansattes forskningsmuligheder, således som det langt hen ad vejen blev foresøgt i det udvalg, der har siddet og behandlet stillingsstrukturen og stillingernes indhold. Den absolutte forringelse af en højere uddannelse, som nærværende lovforslag er et eksempel på. Forsøget på at indføre lærerstillinger uden forskningstilknøytning, som også er indeholdt i det lovforslag, vi her behandler.

Samtidig med dette ser vi tendensen i retning af større og mere direkte indflydelse fra erhvervslivets side på universiteternes uddannelse og forskning, sådan som det kommer til udtryk i forslaget til styrelseslov. Sideløbende med beskæringerne af uni-

versiteternes mest nødvendige udbygning ser vi pludselige bevillinger til industrielle forskningsfunds, altså understøttelse af den mest direkte profitorienterede forskning, for hvilken erhvervslivet — og det alene — bestemmer indhold og anvendelse.

I forbindelse med dette punkt bør man tilføje, at der ikke kræves nogen som helst garanti for, at denne forskning — skønt betalt af det offentlige — ikke indkalkuleres i priserne. Som bekendt blev der for nylig her i tinget opført et helt lille lærestykke om erhvervslivets hellighed og urørlighed, idet alle andre partier stemte imod VS' forslag om, at en virksomhed i det mindste skulle offentliggøre sine regnskaber for at kunne modtage hjælp fra det offentlige til sin forskning.

Endelig et sidste eksempel: vi ser undervisningsministeren med kyshånd modtage årsberetningen fra forskningens fællesudvalg, som indeholder en lang række forslag om den kommende forskningsorganisation og -finansiering, hvoraf mange kan være ganske velmente, men hvoraf mange også kan være aldeles ødelæggende for forskningen på vore universiteter og højere læreanstalter, hvis de skal forvaltes af folk med den holdning til tingene, som de foregående eksempler er udtryk for.

Eksemplerne er flere end her nævnt. Tendensen er den samme, en endnu stærkere og endnu mere direkte indordning af forskning og uddannelse under erhvervslivets krav. Uddannelser, som ifølge deres natur snarere fungerer som service for befolkningen, fordi de uddannede hovedsagelig er henvist til at arbejde i den offentlige sundhedssektor, undser man sig endda ikke for at forringe, hvilket de to lovforslag, vi behandler i dag, er udtryk for.

I betragtning af de intentioner, regeringen efterhånden har afsløret, er der al mulig grund til at nære den dybeste mistillid til de planer, regeringen omgås med i retning af størst mulig adskillelse mellem den undervisning og den forskning, der foregår på vore universiteter. I dette som i andre spørgsmål er der kun ét håb, nemlig at det ellers så forkætrede studenteroprør vil være stærkt nok, og at det vil brede sig til universitetets lærere og få en sådan forståelse ude i befolkningen, at regeringens knæfald for snævre erhvervsinteresser umuliggøres.

[Kjær Rasmussen.]

Man vil kunne forstå, at VS ikke har store illusioner om hensigterne hos regeringen eller for den sags skyld hos de fem partier, der har udvalgsbehandlet det foreliggende lovforslag uden i mindste måde at kritisere endsige protestere mod forringelsen af forskningsvilkårene og af selve lægeuddannelsen med de uundgåelige følger, det vil få for patientbehandlingen og befolkningens hele sundhedstilstand i fremtiden. Imidlertid kan det være, at den klare holdning, som lærerne og studenterne har indtaget — og som fremgår af den henvendelse fra Den alm. danske Lægeforening, jeg før omtalte, hvor man siger, at nu er bunden nået, at dette er uansvarligt, at man må foretrække ikke at starte fremfor at starte på sådanne vilkår, og at Lægeforeningen i hvert fald ikke kan medvirke på disse betingelser — at denne holdning kan tvinge regeringen og udvalget til at tænke sig om endnu en gang.

Vi vil derfor gerne tilslutte os hr. Orla Møller, når han foreslår, at dette lovforslag behandles i udvalget mellem anden og tredje behandling.

Undervisningsministeren (Helge Larsen):

Jeg vil gerne begynde med at sige udvalget tak for det grundige arbejde, der er udført, og tak for tilslutning til lovforslaget med de ændringsforslag, som er stillet vedrørende den lægevidenskabelige uddannelse i Odense og Århus.

Når der af hr. Kjær Rasmussen er talt om jaskeri i denne forbindelse, mener jeg nu nok at turde sige, at det er i en forbindelse, hvor det allerdårligst kan anvendes. Denne nyorganisering af den kliniske studenterundervisning er behandlet i et udvalg, meget grundigt behandlet i et udvalg. Efter at udvalget har afgivet betænkning, er der udarbejdet et lovforslag. Lovforslaget er forhandlet. Derefter er det fremsat i tinget. Det er behandlet indgående i folketingsudvalget, som nu har afgivet betænkning, en enstemmig betænkning.

Det er sagt af hr. Orla Møller og hr. Enggaard, at de undrede sig over den skrivelse, som er kommet fra Den alm. danske Lægeforening til undervisningsministeriet i går og til udvalgsmedlemmerne i går, og jeg må sige, at jeg deler fuldt ud denne forundring. Jeg har en ganske særlig baggrund for at

gøre det, nemlig at Den alm. danske Lægeforening har været repræsenteret i det udvalg, som har gennemgået hele spørgsmålet, og har tiltrådt den betænkning, som er udfærdiget af det såkaldte Helga Pedersen-udvalg. Yderligere skal jeg oplyse, at Den alm. danske Lægeforening i skrivelse af 11. april 1969 har givet tilslutning til betænkningen og de synspunkter, som er fremlagt i den. Vi må naturligvis i undervisningsministeriet gå ud fra, at den skrivelse af 11. april 1969 er gældende og bindende. Men jeg skal naturligvis gerne over for udvalget give nærmere oplysninger om dette, oversende skrivelsen fra Den alm. danske Lægeforening til udvalget og i drøftelse med udvalget, hvis det ønskes, give kommentarer til de enkelte punkter, som er nævnt i Lægeforeningens skrivelse. Fuldstændig udtømmende kommentarer til den skal man få. Der indeholdes en del misforståelser i den, men over for udvalget skal alt dette materiale blive lagt frem mellem anden og tredje behandling.

Kjær Rasmussen: Undervisningsministeren kan ikke rigtig forstå, at jeg taler om jaskeri, for forarbejdet er jo gjort i et udvalg under formandskab af Helga Pedersen. Når jeg drager det frem, er det, fordi ministeren ikke altid drager udvalgets konklusioner. Det har han ikke gjort i lovforslaget her. Det er, ligesom ministeren har glemt et og andet, og det var det, jeg gerne ville have frem.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1 angående titlen, §§ 1-3, ændringsforslag nr. 2 om en ny affattelse af § 4 og § 4 i den ændrede affattelse vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 9. april, kl. 13 med følgende dagsorden:

[Formanden.]

1) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene.

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om boligsikring.

Mødet hævet kl. 14.43.

78. møde.

Torsdag den 9. april kl. 13.

Fjerde næstformand (Morten Lange):

Fagforeningsformand *N. Møller Sørensen* har meddelt mig, at han ikke ønsker at modtage det ved medlem af folketinget *Chr. Madsens* død ledigblevne mandat som medlem af folketinget. 2. stedfortræder er adjunkt *Ove Munch*, der i skrivelse af g. d. meddeler, at han er villig til at modtage det ledigblevne mandat som medlem af folketinget.

I skrivelse af g. d. meddeler landmand *H. Buchart Petersen*, at han er villig til at modtage det ved medlem af folketinget *Chr. Rasmussens* død ledigblevne mandat som medlem af folketinget.

Det er meddelt mig, at *Berge Schmidt* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om valg til folketinget. (Valgkredsinddelingen m. v.). Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Berge Schmidt* har vedkommende gruppe udpeget *Boye Hansen*, som herefter er valgt.

Medlem af folketinget *Dalsager* har meddelt mig, at han ønsker til handelsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren tage initiativ til, at den påbudte udlånsindskrænkning for pengeinstitutterne lempes for så vidt angår særlige egnsudviklingsområder eller særlige beskæftigelsesfremmende investeringer i disse områder?“

Medlem af folketinget *Knud Nielsen* har meddelt mig, at han ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvad agter ministeren at foretage med den skitse til seminarieplanlægning, som et af ministeren i foråret 1968 nedsat udvalg har udarbejdet, og som blev afleveret i juni 1969?“

Medlem af folketinget *Arne Christiansen* har meddelt mig, at han ønsker til fiskeriministerens at stille følgende spørgsmål:

„Kan ministeren oplyse, hvorvidt det foreligger bekræftet, at nedgangen i laksebestanden i engelske og skotske floder har andre årsager end det påståede danske rovfiskeri i Nordatlanten?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene.

(Lovforslaget (nr. 160) findes i tillæg A sp. 3309, fremsættelsen i tidenden sp. 4248).

Fjerde næstformand (Morten Lange): Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri.

(Lovforslaget (nr. 161) findes i tillæg A. sp. 3329, fremsættelsen i tidenden sp. 4248).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om boligsikring.

(Lovforslaget (nr. 162) findes i tillæg A. sp. 3366, fremsættelsen i tidenden sp. 4248).

Lovforslagene sættes til forhandling.